

MAKTABGACHA TA‘LIM TARBIYALANUVCHI BOLALARIGA YOSHIGA XOS HARAKATLAR ELEMENTLARINI RITMIK MASHG‘ULOTLARDA O‘RGATISH METODIKASI

Odilova Gulmira Odilovna

Namangan davlat pedagogika instituti

Art pedagogika kafedrasi o‘qituvchisi

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.23663360>

Annotation: Ushbu maqolada maktabgacha ta‘lim tarbiyalanuvchi bolalariga yoshiga xos harakatlar elementlarini ritmik mashg‘ulotlarda o‘rgatish metodikasi tadqiq qilinadi. Harakatlar va ritmning o‘zaro aloqasi, ta‘lim jarayonida ularning ahamiyati ko‘rib chiqiladi.

Keywords: maktabgacha ta‘lim, ritmik mashg‘ulotlar, harakatli elementlar, harakat ko‘nikmalari, yosh xususiyatlari.

Kirish. Maktabgacha ta‘lim, bolalarning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Bu davrda bolalar o‘zlarining fizik, aqliy va ijtimoiy ko‘nikmalarini shakllantiradilar. Maktabgacha ta‘limning asosiy maqsadi, bolalarga bilim, ko‘nikma va malakalarni berishdan iborat bo‘lib, ularning shaxs sifatida rivojlanishiga hissa qo‘shadi. Bu ta‘lim bosqichida bolalar o‘zlarini ifoda etish, yangi narsalarni o‘rganish va ijtimoiy muhitda muloqot qilish ko‘nikmalarini egallaydilar.

Ritmik mashg‘ulotlar, bolalarning jismoniy rivojlanishi va hissiy-intellektual ko‘nikmalarini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Ushbu mashg‘ulotlar orqali bolalar musiqani, ritmni va harakatni birlashtirib, o‘zlarining ijodiy qobiliyatlarini namoyon etadilar. Ritmik mashg‘ulotlar, shuningdek, bolalarning diqqatini jamlash, muvofiqlik va jismoniy faoliyatni rivojlantirishga yordam beradi. Bu jarayonda bolalar bir-birlari bilan hamkorlik qilishni o‘rganadilar, bu esa ijtimoiy ko‘nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Natijada, maktabgacha ta‘lim va ritmik mashg‘ulotlar bolalarning barcha tomonlama rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ular nafaqat bilim berish, balki bolalarning shaxs sifatida shakllanishini ta‘minlashda ham katta rol o‘ynaydi. Bu esa kelajakda ularning muvaffaqiyatli ijtimoiy hayotga tayyorlanishlariga zamin yaratadi. Maktabgacha ta‘limning ahamiyati bolalarning rivojlanishida muhim o‘rin egallaydi, chunki bu davrda ularning psixologik va jismoniy rivojlanishi uchun asosiy poydevor yaratiladi. Ta‘lim jarayonida bolalarga beriladigan bilimlar va ko‘nikmalar, shuningdek, ularning shaxsiyati va ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan faoliyatlar, ularni kelajakda muvaffaqiyatli insonlar bo‘lishiga yordam beradi. Ritmik mashg‘ulotlar esa bolalarning motorik ko‘nikmalarini, ritm sezgisini va ijodiy fikrlashini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu mashg‘ulotlar orqali bolalar o‘z his-tuyg‘ularini ifoda etish, hamkorlik qilish va o‘zaro munosabatlarni o‘rganish imkoniyatiga ega bo‘lishadi.

Maktabgacha ta‘lim tarbiyalanuvchi bolalarining yoshga doir xususiyatlari. Maktabgacha ta‘lim tarbiyalanuvchi bolalarining yosh xususiyatlari ularning psixologik va fiziologik rivojlanishi bilan bevosita bog‘liqdir. Ushbu davrda bolalarning o‘ziga xos psixologik xususiyatlari, masalan, o‘z-o‘zini anglash, ijtimoiy munosabatlar o‘rnatish va his-tuyg‘ularni ifoda etish qobiliyatlari shakllanadi. Yosh bolalar o‘z atrofidagi dunyoni o‘rganishga, yangi bilimlarni egallashga va o‘z fikrlarini ifoda etishga intilishadi. Bu jarayonlar ularning kognitiv

rivojlanishi uchun juda muhimdir. Fiziologik jihatdan esa, maktabgacha yoshdagi bolalar tez o‘tib boradi, bu esa ularning harakatlarida muhim bosqichlarni keltirib chiqaradi. Bolalar ilk bosqichlarda oddiy harakatlarni bajarishga qodir bo‘lib, keyinchalik murakkab, koordinatsiyalangan harakatlarni amalga oshirishga o‘tadilar. Harakatlar rivojlanishidagi bu muhim bosqichlar bolalarning jismoniy va aqliy rivojlanishiga ta‘sir qiladi. Harakat ko‘nikmalarining rivojlanishi, masalan, o‘yinlar va jismoniy faoliyatlar orqali amalga oshiriladi, bu esa bolalarning ruhiy holatini, ijtimoiy ko‘nikmalarini va o‘zaro munosabatlarini yaxshilashga yordam beradi. Maktabgacha ta‘lim jarayonida ushbu xususiyatlarni hisobga olish bolalarning to‘liq va muvozanatli rivojlanishini ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega. Maktabgacha ta‘lim tarbiyalanuvchi bolalarining yosh xususiyatlari ularning psixologik va fiziologik rivojlanishiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Ushbu davrda bolalar o‘zlarining atrof-muhitini tushunish, harakatlar va muloqot ko‘nikmalarini shakllantirish jarayonida muhim bosqichlardan o‘tadilar. Psixologik jihatdan, bolalar o‘z his-tuyg‘ularini ifodalash va boshqalar bilan muloqot qilishda yangi ko‘nikmalarni o‘zlashtiradilar, bu esa ularning o‘z-o‘zini anglashiga yordam beradi. Fiziologik jihatdan esa, harakat koordinatsiyasi va jismoniy rivojlanish, o‘yinlar va faoliyatlar orqali mustahkamlanadi. Bu jarayonlar bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega.

Ritm va harakat: nazariy asoslar. Ritm va harakat o‘rtasidagi bog‘lanish, inson faoliyatining asosiy jihatlaridan biridir. Ritm, asosan, harakatlarning tartibga solinishi va vaqt ichida doimiy takrorlanuvchi jarayonlar sifatida qaraladi. Harakat esa, jismoniy faoliyat orqali ifodalanadigan energiya va kuchning natijasidir. Ushbu ikki tushuncha o‘rtasidagi o‘zaro aloqalar ta‘lim jarayonida muhim rol o‘ynaydi. Ta‘limda ritmli harakatlar, bolalarning jismoniy rivojlanishiga, motor ko‘nikmalarining shakllanishiga va hissiy intellektning kuchayishiga yordam beradi. Misol uchun, musiqiy ritmga mos keladigan harakatlar bolalarning muvozanat va koordinatsiyasini yaxshilaydi, bu esa o‘z navbatida ularning o‘z-o‘zini anglashlariga va ijtimoiy muhitda samarali harakat qilishlariga imkon yaratadi.

Ta‘lim jarayonida ritm va harakatning ahamiyati shundaki, ular bolalarning e‘tiborini jalb qilish, o‘zaro muloqot qilish va ijodkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Harakatli o‘yinlar va musiqiy faoliyatlar orqali bolalar, o‘z his-tuyg‘ularini ifoda etish, vaqtni boshqarish va jamoa sifatida ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradilar. Shu sababli, ritm va harakat ta‘lim jarayonining ajralmas qismi bo‘lib, bolalarning umumiy rivojlanishiga katta hissa qo‘shadi. Ritm va harakat o‘rtasidagi bog‘lanish, inson faoliyatining muhim jihatlaridan biridir. Ularning o‘zaro ta‘siri, nafaqat jismoniy rivojlanish, balki ruhiy va hissiy rivojlanishga ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Ta‘lim jarayonida ritm, bolalarga vaqtni his qilish va harakatlarni muvofiqlashtirishda yordam beradi, bu esa ularning kognitiv qobiliyatlarini oshiradi. Harakat esa, o‘z navbatida, jismoniy faoliyatni rag‘batlantirib, sog‘liqni saqlash va ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantiradi. Ushbu ikki elementning uyg‘unligi, ta‘lim jarayonida bolalarning o‘z-o‘zini anglashiga, ijodkorlik va muammolarni hal qilish qobiliyatini oshirishga xizmat qiladi.

Ritmik mashg‘ulotlarda metodik yondashuv. Ritmik mashg‘ulotlar, ta‘lim jarayonida muhim rol o‘ynaydi, chunki ular bolalarning motor ko‘nikmalarini rivojlantirish va jismoniy faoliyatini rag‘batlantirish uchun samarali vosita hisoblanadi. Ushbu mashg‘ulotlarni tashkil etish va o‘tkazish metodikasi bir qator omillarni o‘z ichiga oladi. Avvalo, mashg‘ulotlar davomida bolalarning qiziqishini oshirish uchun turli xil ritmik elementlar va musiqa usullarini

qo‘llash zarur. Bu esa, o‘z navbatida, bolalarning motivatsiyasini oshiradi va ularni faol ishtirok etishga undaydi. Turli usullar va texnikalar qo‘llanilishi, mashg‘ulotlarning samaradorligini yanada oshiradi. Misol uchun, bolalar bilan o‘yinlar orqali ritmik mashg‘ulotlarni amalga oshirish, ularning e‘tiborini va ijodkorligini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, guruhli mashg‘ulotlar orqali bolalar o‘rtasida hamkorlik va muloqotni rag‘batlantirish mumkin.

Mashg‘ulotlar davomida muayyan maqsadlarga erishish uchun turli metodik yondashuvlar, masalan, takrorlash, raqslash va musiqiy ijro etish kabi texnikalar ishlatilishi mumkin. Bu usullar, bolalarning ritmik sezgisini rivojlantirish va jismoniy ko‘nikmalarini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Natijada, ritmik mashg‘ulotlar bolalarning umumiy rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Ritmik mashg‘ulotlarni tashkil etish va o‘tkazish metodikasi, pedagogik jarayonda muhim o‘rin tutadi. Ushbu mashg‘ulotlar jarayonida tarbiyalanuvchi bolalarning ritm, muvozanat va harakat koordinatsiyasini rivojlantirishga qaratilgan turli usullar va texnikalar qo‘llaniladi. Mashg‘ulotlar qiziqarli va samarali bo‘lishi uchun, o‘yin elementlari, musiqiy kompozitsiyalar va harakatli faoliyatlar birlashtiriladi. Bunday yondashuv, tarbiyalanuvchi bolalarning motivatsiyasini oshiradi va ularning jismoniy faoliyatga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi. Shuningdek, ritmik mashg‘ulotlar guruhda ishlash ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi, bu esa bolalarning ijtimoiy munosabatlarini mustahkamlashda yordam beradi.

Harakatlar elementlarini o‘rgatish jarayoni. Harakatlar elementlarini o‘rgatish jarayoni tarbiyalanuvchi bolalarning jismoniy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayonda turli metodologiyalar va usullar qo‘llaniladi, bu esa tarbiyalanuvchi bolalarning harakat ko‘nikmalarini shakllantirishda samarali natijalarga erishishga yordam beradi. Masalan, ko‘plab pedagoglar tarbiyalanuvchi bolalarga harakat elementlarini o‘rgatishda ko‘rgazmali materiallardan foydalanishni afzal ko‘radilar. Bu usul, tarbiyalanuvchi bolalarga harakatlarni to‘g‘ri bajarish uchun zarur bo‘lgan texnik ko‘nikmalarni vizual tarzda tushunishga imkon beradi. Shuningdek, o‘quv jarayonida amaliy mashg‘ulotlar muhim rol o‘ynaydi. Amaliy mashg‘ulotlar orqali tarbiyalanuvchi bolalar nazariy bilimlarini amalda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladilar, bu esa ularning o‘z-o‘zini baholash qobiliyatini oshiradi. O‘qituvchilar, shuningdek, individual yondashuvni qo‘llash orqali har bir o‘quvchining ehtiyojlariga mos ravishda harakat elementlarini o‘rgatishlari mumkin. Ushbu yondashuv, har bir o‘quvchining o‘ziga xos qobiliyatlari va qiziqishlarini hisobga olgan holda, o‘qitish jarayonini yanada samarali qiladi. Harakatlar elementlarini o‘rgatish jarayonida o‘zaro fikr almashish va tajriba almashish ham muhim ahamiyatga ega bo‘lib, bu tarbiyalanuvchi bolalarning o‘zaro hamkorlik qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Natijada, harakatlar elementlarini o‘rgatish jarayoni nafaqat jismoniy rivojlanishni, balki ijtimoiy va psixologik jihatlarni ham qamrab oladi. Harakatlar elementlarini o‘rgatishda qo‘llaniladigan usullar tarbiyalanuvchi bolalarni nafaqat jismoniy faoliyatga, balki ularning strategik fikrlash qobiliyatini ham rivojlantirishga qaratilgan. O‘quv jarayonida amaliyotlar orqali nazariy bilimlarni amalda qo‘llash imkoniyati yaratiladi. Bu jarayonda tarbiyalanuvchi bolalar turli xil harakatlarni bajarish orqali o‘z ko‘nikmalarini mustahkamlashadi va o‘zlariga bo‘lgan ishonchni oshiradilar. O‘qituvchilar esa, tarbiyalanuvchi bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olib, ta‘lim jarayonini moslashtirish orqali har bir o‘quvchining muvaffaqiyatini ta‘minlashga harakat qilishlari zarur.

Mashg‘ulotlar davomida baholash va tahlil. Mashg‘ulotlar davomida baholash va tahlil qilish jarayoni ta‘lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. O‘tkazilgan mashg‘ulotlar natijalarini baholash tarbiyalanuvchi bolalarning o‘zlashtirish darajasini aniqlashga yordam beradi. Baholash jarayonida o‘qituvchi tarbiyalanuvchi bolalarning faoliyatini kuzatib boradi, ularning ishtirokini, qobiliyatlarini va o‘zaro aloqalarini tahlil qiladi. Bu jarayon, shuningdek, tarbiyalanuvchi bolalarning bilimlari va ko‘nikmalarini rivojlantirishda qaysi sohalarida qo‘shimcha yordam kerakligini aniqlash imkonini beradi. Tarbiyalanuvchi bolalarning rivojlanishini tahlil qilish esa, o‘z navbatida, ularning ta‘lim jarayonidagi muvaffaqiyatlarini baholashda muhim rol o‘ynaydi. O‘qituvchilar tarbiyalanuvchi bolalarning individual xususiyatlarini va ehtiyojlarini inobatga olib, har bir tarbiyalanuvchining rivojlanishiga mos ravishda yondashishlari lozim. Bu yondashuv orqali tarbiyalanuvchi bolalar o‘z qobiliyatlarini yanada yaxshilashlari, yangi bilimlar olishlari va o‘z maqsadlariga erishishlari uchun zarur sharoitlar yaratiladi. Shuningdek, tarbiyalanuvchi bolalarning o‘zaro munosabatlari va guruh ichidagi dinamikalarini tahlil qilish, ularning jamoaviy ish ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Umuman olganda, baholash va tahlil qilish jarayoni ta‘lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Mashg‘ulotlar davomida baholash va tahlil qilish tarbiyalanuvchi bolalarning o‘zaro munosabatlari va individual rivojlanishlarini aniqlashda muhim rol o‘ynaydi. O‘tkazilgan mashg‘ulotlar natijalari orqali tarbiyalanuvchi bolalarning bilim darajasi, ko‘nikmalari va o‘z-o‘zini anglash jarayonlari baholanadi. Bu jarayon nafaqat tarbiyalanuvchi bolalarning akademik muvaffaqiyatini, balki ularning psixologik va ijtimoiy rivojlanishini ham o‘z ichiga oladi. Tarbiyalanuvchi bolalarning ko‘rsatkichlarini tahlil qilish orqali ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash mumkin, bu esa ta‘lim jarayonini shaxsiylashtirish va optimallashtirishga yordam beradi. Shunday qilib, baholash va tahlil qilish jarayoni ta‘lim sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

Ritmik mashg‘ulotlarda harakatlar elementlarini o‘rgatish jarayoni amaliy misollar va tajribalar orqali yanada samarali amalga oshirilishi mumkin. Masalan, bolalar uchun ritmik harakatlarni o‘rgatishda musiqa bilan birga harakatlarni birlashtirish orqali ularning diqqatini jalb qilish mumkin. Bu usul yordamida bolalar musiqa ritmini tushunish va unga mos ravishda harakat qilish qobiliyatini rivojlantiradilar. Shuningdek, turli xil harakatlar to‘plamlarini birlashtirib, tarbiyalanuvchi bolalarga o‘z ijodkorliklarini ko‘rsatish imkonini beradigan mashg‘ulotlar o‘tkazish muhimdir. Bu jarayonda tarbiyalanuvchi bolalarning individual qobiliyatlari va qiziqishlari inobatga olinishi kerak.

Tajribalar davomida bolalarga harakatlarni o‘rganish uchun turli xil o‘yinlar va mashqlar taklif etilishi, ularning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Masalan, jamoaviy o‘yinlar orqali bolalar bir-biri bilan hamkorlik qilishni va birgalikda harakat qilishni o‘rganadilar. Bu jarayon orqali ular nafaqat fizika jihatdan, balki psixologik jihatdan ham rivojlanadilar.

Shuningdek, ritmik mashg‘ulotlarda harakatlar elementlarini o‘rgatishda tarbiyalanuvchi bolalarning o‘z-o‘zini baholash imkoniyatlari yaratilishi muhimdir. Ular o‘z muvaffaqiyatlarini kuzatish va o‘z ustida ishlash orqali o‘z qobiliyatlarini yanada rivojlantirishlari mumkin. Bu jarayon ta‘limni yanada jozibador va samarali qilishga xizmat qiladi. Ritmik mashg‘ulotlarda harakatlar elementlarini o‘rgatish jarayonida amaliy misollar va tajribalar muhim ahamiyatga ega. Masalan, tarbiyalanuvchi bolalarga musiqaga mos ravishda

harakat qilishni o‘rgatishda, ularning ritm sezgisi va koordinatsiyasini rivojlantirish uchun turli xil harakatlar, masalan, aylanishlar, sakrashlar va qo‘llar bilan ishlash kabilar qo‘llanilishi mumkin. Shuningdek, guruhli mashg‘ulotlar orqali tarbiyalanuvchi bolalar bir-birlarining harakatlarini kuzatib, o‘zaro munosabatlar va jamoaviy ish ko‘nikmalarini ham rivojlantirishlari mumkin. Bu jarayonlar, o‘z navbatida, harakatlar elementlarini o‘zlashtirishni osonlashtiradi va tarbiyalanuvchi bolalarning ijodiy salohiyatini oshiradi.

Xulosa va tavsiyalar. Maqolada keltirilgan ma‘lumotlar asosida, ta‘lim jarayonida harakatlar va jismoniy faoliyatning o‘rni muhim ahamiyatga ega ekanligi ko‘rsatildi. Tarbiyalanuvchi bolalarning jismoniy faoliyat bilan shug‘ullanishi nafaqat ularning sog‘lig‘ini mustahkamlab, balki kognitiv va ijtimoiy ko‘nikmalarini ham rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, guruhli faoliyatlar orqali tarbiyalanuvchi bolalar o‘zaro munosabatlarni yaxshilab, jamoaviy ish ko‘nikmalarini shakllantirish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu esa, o‘z navbatida, ta‘lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi.

Kelajakdagi tadqiqotlar uchun tavsiyalar shundan iboratki, ta‘lim tizimida harakat va jismoniy faoliyatni yanada kengaytirish zarur. O‘qituvchilar va ta‘lim muassasalari o‘quv dasturlariga jismoniy tarbiya va ijodiy faoliyatlarni qo‘shish orqali tarbiyalanuvchi bolalarning qiziqishini oshirishlari mumkin. Bundan tashqari, tarbiyalanuvchi bolalarni jismoniy faoliyatga jalb qilishda innovatsion yondashuvlarni qo‘llash, masalan, texnologiyalardan foydalanish, o‘zaro raqobat va hamkorlikni rag‘batlantirish orqali amalga oshirilishi lozim. Shunday qilib, ta‘lim jarayonida jismoniy faoliyat va ijodiy yondashuvlar bir-birini to‘ldirib, tarbiyalanuvchi bolalarning umumiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Bu jarayonlar o‘z navbatida, kelajakda sog‘lom va ijtimoiy faol shaxslarning shakllanishiga yordam beradi. Maqolada keltirilgan ma‘lumotlar asosida, jismoniy faoliyat va ijodiy yondashuvlarning ta‘lim jarayonidagi ahamiyati ta‘kidlangan. Xulosa qilish mumkinki, tarbiyalanuvchi bolalarning shaxsiy rivojlanishini ta‘minlash uchun ushbu ikki omilni birlashtirish zarur. Kelajakdagi tadqiqotlar, o‘quv dasturlarida jismoniy faoliyat va ijodiy mashg‘ulotlarni yanada chuqurroq o‘rganishga qaratilishi lozim. Amaliyotda esa, o‘qituvchilar va ta‘lim muassasalari, tarbiyalanuvchi bolalarning qobiliyatlarini rivojlantirish maqsadida, interaktiv va ijodiy yondashuvlarni joriy etishlari tavsiya etiladi. Bu usullar, o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Botirkhanovich, S. B. (2024). The Structure of Kashkar Rubab, And Methods of Their Execution. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN, 5(1), 19-22.
2. Shokirkhonov, B. (2026, February). DEVELOPMENT OF STUDENTS’PERFORMING AND MUSICAL ABILITIES THROUGH INSTRUMENTS. In International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 77-79).
3. Botirxonovich, S. B. (2025). MUSIQA NAZARIYASI FANIDAN TALABALARNING MUSTAQIL TA’LIMINI TASHKIL ETISH METODIKASI. FARS International Journal of Education, Social Science & Humanities., 13(7), 139-150.
4. Toshmatov, G. U. O. (2026). Musiqa ta’limi jarayonida sun’iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. Science and Education, 7(2), 195-201.

5. Тошматов, Ф., & Турдалиева, О. (2023). ТАЛАБАЛАРНИ МУСТАҚИЛ ИШЛАШГА ҚИЗИҚТИРИШ ОМИЛЛАРИ. Универсальная индексная библиотека Евразийского журнала академических исследований, 3(6), 162-166.
6. Olimjonovich, T. G., & Komiljanovna, D. G. (2022). The Importance of the Festival “East Songs” in the Introduction and Development of National Classical Music of the Peoples of the East. Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science, 3(6), 195-199.
7. Toshmatov, G. O. (2026). Musiqa ta‘limida mobil ilovalari orqali talabalar mustaqil ta‘lim ta‘minlash uchun texnologiyai. *Fan va ta‘lim* , 7 (4), 267-273.
8. Abduraimov, S. (2024). METHODS OF USING PRACTICAL METHODS IN MUSIC CULTURE LESSONS IN HIGH SCHOOLS. Решение социальных проблем в управлении и экономике, 3(6), 22-25.
9. Abduraimov, S. Z. (2024). MUSIQA TO ‘GARAKLARI ASOSIDA O ‘QUVCHILARDA MILLIY RUHIYAT TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. Inter education & global study, (5 (1)), 44-51.
10. Erdonov, S. B., Maxmudov, A. V., Abduraimov, O. S., Allamurotov, A. L., Mavlanov, B. J., & Mamatkasimov, O. T. (2023). On Reserves of Hippophae rhamnoides L. Fruit on the Territory of the Zarafshan National Nature Park of Uzbekistan. American Journal of Plant Sciences, 14, 946-954.
11. Asrakulova, A. (2025). ECONOMIC VIEWS OF ABU NASR FORABI. Инновационные исследования в науке, 4(2), 65-68.
12. Nabievna, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research, 3(2), 212-214.
13. Asrakulova, A. (2025, February). HISTORICAL-PHILOSOPHICAL AND PUBLIC ADMINISTRATION ISSUES IN NIZAMULMULK’S “SIYOSATNOMA”. In Международная конференция академических наук (Vol. 4, No. 2, pp. 85-88).
14. Jurayeva, G. (2025). TALABALARNING O‘ZBEK XALQ CHOLG‘ULARIDA IJROCHILIK MAHORATLARINI OSHIRISHDA USTOZ-SHOGIRD AN‘ANALARINING O‘RNI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 535538.
15. Jurayeva, G. (2024). MUSIQA FANIDA XALQ CHOLG‘ULARINI O‘RGATISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. Universal Science Perspectives International Scientific Practical Journal, 1(1).
16. Jo‘Rayeva, G. Z. Q. (2026). STEM yondashuvi asosida musiqa nazariyasi ta‘limini rivojlantirish yo‘llari. Science and Education, 7(2), 169-174.
17. Akhmedov, B. (2026, February). THE ROLE OF MUSIC IN THE FORMATION OF PERSONALITY. In International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 72-76).
18. Akhmedov, B. (2026, February). TECHNICAL AND EXPRESSIVE ASPECTS OF THE CONDUCTING APPARATUS. In International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 68-71).
19. Ahmedov, B. S. (2026). Umumta‘lim maktablari musiqa darslarida musiqa tinglash jarayonining metodik asoslari. Science and Education, 7(2), 182-187.
20. Tajiboyev, E. (2025). O ‘ZBEK MILLIY QADRIYATLARINING TARIXIY MEROSI VA ZAMONAVIY JAMIYATDAGI O ‘RNI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3).

21. Tajiboev, E. (2025). ORGANIZATION OF AN OUT-OF-CLASS MUSIC CLUB IN COMPREHENSIVE SECONDARY SCHOOLS. Развитие и инновации в науке, 4(2), 13-16
22. Tajiboyev, E. M. (2026). Scientific and pedagogical foundations of developing the skills of listening to national music in higher education system. Science and Education, 7(1), 1038-1043.
23. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). O ‘quvchilarning STEAM ta‘lim texnologiyalarini qo ‘llash asosida muammolarni yechish ko ‘nikmalarini rivojlantirish metodikasi. Science and Education, 7(2), 157-161.
24. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqiy mashg ‘ulotlar orqali talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi. Science and Education, 7(3), 388-391.
25. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqa ta‘limida STEM texnologiyalari va milliy musiqa integratsiyasi. Science and Education, 7(3), 392-395.
26. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta‘limi yo ‘nalishi talabalarida ritmik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari. Science and Education, 7(1), 960-965.
27. Odilova, G. (2025). MUSIQA MADANIYATI DARSLARIDA BOLALAR BILAN ISHLASHDA MULOQOT TEXNOLOGIYASIDA. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 367-370.
28. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta‘limi orqali bolaga emotsional yondashish tendensiyalari. Science and Education, 7(2), 162-168.
29. Gaziyeu, J. J. (2021). STYLISTIC FEATURES OF THE WORK OF FRANZ JOSEPH HAYDN. In АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ (pp. 215-217).
30. JURAKHONOVICH, G. J., & KARIMBERDIEVICH, R. K. Renewing the System of the Country and the Role and Significance of Art and Culture in Today’s New Level of Modernization in Our Life. JournalNX, 6(05), 7-9.